

СЕРЖИУ ФАРАКУ УЧАСТ ЗА ОСНОВОПОЛОЖНИКА

Превод от португалски: Румен Стоянов, 1979

chitanka.info

Един ден служител на едно голямо предприятие след подиробедната закуска не успя да се върне в отдела, където работеше. Беше мрачен ден, толкова мрачен, колкото обикновено биваха дните в големия град. Беше пушлив ден, с миризма на въглища, плесен, застояла вода, един подиробед, подобен на обичайните подиробеди, и след закуската той взе асансьора, същия, който вземаше винаги, всеки подиробед. Както винаги, асансьорът тръгна нагоре. Но щом се отвори вратата, той се озова в място, което никога не беше виждал.

Първата му реакция бе изненада, учудване. Стар служител, участник в групата, която ръководството ласкаво назоваваше „Основоположника“, той познаваше както малцина трудната карта на зданието, с тесните му коридори и резки ъгли, с лъжливите му врати и тайни зали. Но колкото и да напъваше своята памет, не успяваше да си припомни някой ден да е ходил по тая тераса или пък да е чувал да се говори за нея.

Защото беше тераса и както всички тераси, захлупваше я едно широко небе. Едно преситено от газове небе, кафяво от мръсотия, където прелитаха високо, виеха се почти неподвижно, изящни, нежни като чапли, ято големи птици. Една тераса, обаче не като терасите на зданието — с плавалия, масички, бар, отреден за директорите и хубавите секретарки, които те водеха там. Едно място, което никога не бе виждал. Обграждаха го високи зидове, а по средата на тъмния плочест под, набита и плътна — една кръгла кула.

Водна кула, която не съществува в плановете? Някой свръхтаен отдел? Не, помисли си той, няма нищо лошо един Основоположник да обиколи мястото, да огледа от разстояние тая причудлива кула; после ще признае на директора подробностите от това прежеждие и ще се смеят двамата, доволни от напредъка на предприятието, тъй зашеметяващ, че се изплъзваше от надзора на своите стари пазители.

Бавно направи първите крачки, предпазливо, като се оглеждаше да забележи някакви знаци, някаква опорна точка. Нищо. Изтъпанчената по средата кула, тъмният плочест под, зидовете и зад тях градът, старите шумове на града. Сирени, далечни клаксони, каменотрошачки, потегляния на екскаватори, и в дъното глухият шум на тълпата, която се мъкне по улиците. Но града, той не виждаше града. Кръгзорът на зида пропускаше до него само пушек от комините, отражения на някакъв далечен самолет, големите птици,

сега по-наблизо, които кръжаха ли, кръжаха, какво ли правеха в онази част на града?

Спомни си за хартията на предприятието, един орел, впит в горния ляв ъгъл, с отворени криле и зорък поглед. Онова птичище трябваше да означава, че предприятието стои винаги високо, над пълзящите интереси на всекиго, тъкмо защото оттам ще бди за интересите на всички. Четиридесет години бе вярвал в тази мисъл и не се разкайваше. В тия четиридесет години получи повишения, награди, можа семейство да завърти, къща да купи, скоро ще бъде пенсиониран. С известни предимства, разбира се. Предимства на Основоположник, които го улесняваха в много неща по всяко време, даже и да занича на една нова тераса в работно време.

Изобщо следобедът вече преваляше, а той не бе стигнал до никакво заключение. Отново огледа мястото, от коя страна беше вратата на асансьора? Нададе вик срещу кулата и спря нерешителен. Върна се отново по стъпките си, не можа да различи къде бе стоял преди, всичко беше еднакво. Смешно му се видя на служителя, брей, какво ми става, обиколи пак, и пак, и пак, нищо, никакъв признак, че някога е имало там врата и още по-малко асансьор. Що за история беше тая? Помисли да викне някого, ама наистина ли работата беше опряла дотам, че да се развика като някой луд по тавана на предприятието? Повървя още, напред и назад, опипа кулата, зида, търсеше някакъв знак по плочките, не можеше да отрече, беше поуплашен.

Една врата да изчезне по такъв начин, а въпреки това бе минал през нея. Минал, що за дивотии, мина ей-сега, току сегичка. Бе натиснал копчето, асансьорът се бе качил, ама че щуротии, никой не бълнува след един чай със сладки. Вратата се бе отворила, беше сигурен. Тъмният плочест под, кулата, зидът, място, което не бе виждал никога, и на всичко отгоре — една невидима врата. Ами ако надзърне отвъд зида? О, вече не беше на възраст да се повдига така, като някое момче. Върна се на плочника запъхтян, без да е видял нищо друго освен птиците, ама че работа, какво правят в тая част на града? Кръжаха ли, кръжаха, тъкмо това правеха.

И през ум не му мина, че това е някаква шега, би била неуместна, пък и тия неща не бяха позволени. По някаква причина се е отклонил от пътя, изгубил се е и за нещастие е попаднал на някаква забранена

тераса, чиято врата... о, почти не вярваше. Затворен на една тераса в предприятието, и то именно той, това беше голям кутсузлук. В едно такова голямо предприятие никой не би си спомнил, че е излязъл да закуси и не се е върнал. Ще мине първият час, вторият, ще мине първият ден и не, не, хората веднага ще усетят, че липсва, освен ако — и една тръпка полази по гръбнака му, — освен ако не се намираше в предприятието, откъдето да е сигурен? Лудост беше да си мисли за друго място, а не беше ли по-голяма лудост да допусне, че една врата е изчезнала, без да остави следа?

Погълнато от прахоляка, яркочервено, слънцето току-що се търкулна отвъд зида. Време е да бъде при семейството си, да си чете вестника на платнения стол, да слуша гълчавата на внуците и мърморенията на стопанката, е, каква е тая сълзица в ъгълчето на окото? Това не. Беше уплашен, обаче не можеше да се разплаче току-така, не можеше да остави сърцето да влошава нещата. Понечи да се овладее, да мисли правилно, да преповтори стъпките си от бара, обърка се, щом чу пърхане на криле. Птиците летяха около терасата и той потръпна. Не бяха толкова нежни, тънки, не приличаха на чапли и даже правеха впечатление, че се навъртат и протягат главища надолу и настрани. Ужасни. Приличаха си яко с птичището на предприятието, закривен клюн, очи, наострени като кама. Извика, размахва ръце да ги пропъди, напразно, те кръжаха ли, кръжаха и само това правеха. Уплашен, клекна до зида, оттам не ги виждаше.

Следобедът отдавна вече бе превалил, последните петна на залеза лежаха успоредно със зида и нощният вятър намекваше болезнено за своите вълчи виения. Свит, той мръзнеше. Придърпа крака съвсем към гърдите си, склони глава върху коленете. Плачеше тихо натъжено, що за работа, значи не си спомняха вече за него? Не забелязваха ли празния стол? Вече се бе уморил да вика, да удря с юмруци по кулата, докато се разкървавиха, и гледаше, притеглян от оная кръгла кула с безоки стени, от онази неподвижна великанска сянка, плъосната на плочника като някоя голяма жаба. Не видя кога орлите, сънно удряйки криле, накацаха по зида. И се пробуди от своята празна надежда едва когато цялото ято кацна на пода, докосвайки плочника с нокти. Едно стряскане, един пронизителен вик, беше много късно, четиридесет години бяха се изнизали.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.